

6. Kamu Maliyesi

2015 yılının ilk yarısında merkezi yönetim bütçe performansı, özellikle vergi gelirlerinde kaydedilen yüksek artışın etkisiyle önceki yılın aynı dönemine göre iyileşmiştir. Vergi gelirlerindeki yüksek artışa tüketime dayalı olan dolaylı vergilerin öncülük ettiği görülmektedir. Vergi gelirlerindeki hedefin üzerindeki performansa karşın faiz dışı harcamalardaki yüksek artış eğiliminin sürdüğü ve 2015 yılı hedefinin üzerinde seyredilmekte olduğu dikkat çekmektedir. 2015-2017 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da (OVP) faiz dışı harcamalardaki artış hızını kontrol altına almak yoluyla mali konsolidasyon sağlanacağı ve süreklilik arz etmeyen gelirler kullanılarak orta ve uzun vadede harcama seviyesinin kalıcı olarak yükselmesine sebep olacak politikalar uygulanmayacağı belirtilmektedir. OVP dönemi boyunca öngörülen, faiz dışı harcamaları yavaşlatarak mali uyum sağlama çabasının, TCMB'nin öncelikli hedefleri olan fiyat istikrarını sağlama ve makroekonomik istikrara destek verme yolunda yardımcı olacağı düşünülmektedir.

6.1. Bütçe Gelişmeleri

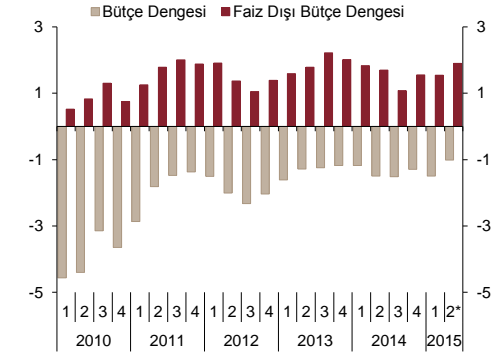
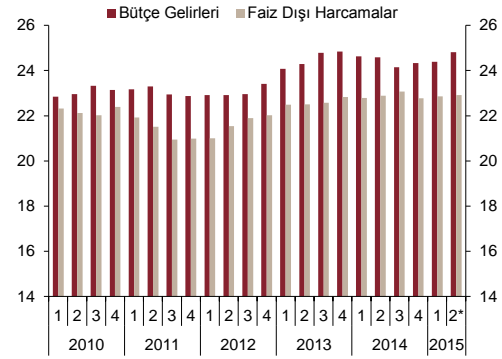
Merkezi yönetim bütçe dengesi 2015 yılının ilk yarısında 0,8 milyar Türk lirası, faiz dışı bütçe dengesi ise 30,5 milyar Türk lirası fazla vermiştir (Tablo 6.1.1). 2015 yılının ilk altı ayında önceki yılın aynı dönemine kıyasla merkezi yönetim bütçe dengelerinde kayda değer bir iyileşme gözlenmektedir. Faiz hariç bütçe giderleri artış hızında 2015 yılı için hedeflenen yavaşlamadan yılın ilk yarısı itibarıyla uzak kalınmasına rağmen, vergi gelirleri performansının hedefin üzerinde yüksek bir patikada seyretmekte olması, merkezi yönetim bütçe dengesinin fazla vermesinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6.1.1.
Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri
(Milyar TL)

	2014 Ocak-Haziran	2015 Ocak-Haziran	Artış Oranı (Yüzde)	Gerçekleşme/ Bütçe Hedefi (Yüzde)	Hedeflenen Yıllık Değişim Oranı (Yüzde)
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	213,9	236,7	10,7	50,0	5,5
Faiz Giderleri	26,5	29,7	12,3	55,0	8,2
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	187,4	206,9	10,4	49,4	5,1
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	210,5	237,5	12,8	52,5	6,2
I. Vergi Gelirleri	168,1	194,7	15,8	50,0	10,5
II. Vergi Dışı Gelirler	34,1	33,5	-1,7	65,1	-9,3
Bütçe Dengesi	-3,4	0,8	-	-	-
Faiz Dışı Denge	23,1	30,5	32,2	92,4	21,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı.

2014 yılında bir miktar yükselerek yüzde 1,3'e çıkan merkezi yönetim bütçe açığının GSYİH'ye oranının, 2015 yılının ilk yarısı itibarıyla yüzde 1 seviyesine gerileyeceği tahmin edilmektedir (Grafik 6.1.1). Faiz dışı bütçe fazlasının GSYİH'ye oranı ise, 2012 yılının üçüncü çeyreğinde gördüğü yüzde 1,1 oranındaki düşük seviyeden sonra artmaya başlamış ve 2013 yılını yüzde 2 seviyesinde kapatmıştır. 2014 yılında yüzde 1,6 seviyesine gerilemiş bulunan söz konusu oranın 2015 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 1,9 seviyesine yükselmesi beklenmektedir.

Grafik 6.1.1. Merkezi Yönetim Bütçe Dengeleri
(Yıllıklandırılmış, GSYİH'ye Oran Olarak, Yüzde)* 2015 yılının ikinci çeyreğine ilişkin veriler tahminidir.
Kaynak: Maliye Bakanlığı.**Grafik 6.1.2.**Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri ve Faiz Dışı Harcamalar
(Yıllıklandırılmış, GSYİH'ye Oran Olarak, Yüzde)

2012 yılından itibaren belirgin bir artış eğilimine giren ve 2013 yılı sonunda yüzde 22,8 olarak gerçekleşen merkezi yönetim faiz dışı harcamalarının GSYİH'ye oranı, 2014 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla 2008 yılından bu yana en yüksek seviyesi olan yüzde 23,1 oranına ulaşmıştır. 2014 yılının son çeyreğinde bir miktar düşerek yüzde 22,8 oranına gerileyen söz konusu oranın 2015 yılı ikinci çeyreği itibarıyla küçük bir miktar artarak yüzde 22,9 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir (Grafik 6.1.2). Diğer yandan, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYİH'ye oranı, 2012 yılı Eylül ayında ve 2013 yılı Ocak ayında gerçekleştirilen vergi düzenlemelerinin ve iktisadi faaliyetteki görece hızlanmanın etkisiyle, 2013 yıl sonu itibarıyla yüzde 24,8 oranına çıkmıştır. 2014 yılında, özellikle iç talebe dayalı vergi gelirlerindeki yavaşlamanın etkisiyle yüzde 24,3 seviyesine gerileyen söz konusu oranın, 2015 yılı ikinci çeyreğinde artarak yüzde 24,8 seviyesine çıkacağı tahmin edilmektedir.

Merkezi yönetim faiz hariç bütçe giderlerinin 2012 yılının ikinci yarısından itibaren içine girdiği yüksek artış eğiliminin 2015 yılının ilk yarısı itibarıyla bir miktar hız kesmiş olduğu gözlenmektedir. Buna rağmen, faiz hariç bütçe giderlerinde 2015 yılının ilk yarısındaki artış oranı 2015 yılı için hedeflenen artış oranının halen çok üzerindedir. Bu çerçevede, merkezi yönetim faiz hariç bütçe giderleri 2015 yılının ilk yarısında önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,4 oranında artmıştır (Tablo 6.1.2).

Tablo 6.1.2.

Merkezi Yönetim Faiz Dışı Harcamaları (Milyar TL)

	2014 Ocak-Haziran	2015 Ocak-Haziran	Artış Oranı (Yüzde)	Gerçekleşme/ Bütçe Hedefi (Yüzde)
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	187,4	206,9	10,4	49,4
1. Personel Giderleri	57,0	63,0	10,4	52,8
2. SGK Devlet Primi Giderleri	9,6	10,3	7,9	50,9
3. Mal ve Hizmet Alım Giderleri	15,2	18,3	20,0	44,4
4. Cari Transferler	83,0	87,7	5,8	49,7
a) Görev Zararları	1,5	1,6	7,4	36,8
b) Sağlık, Emeklilik ve Sosyal Y.G.	39,9	36,6	-8,4	45,4
c) Tanımsal Destekleme Ödemeleri	6,8	7,2	6,1	72,3
d) Gelirden Ayrılan Paylar	22,8	27,4	19,9	50,3
5. Sermaye Giderleri	13,9	17,1	22,8	41,7
6. Sermaye Transferleri	2,7	3,7	35,6	54,0
7. Borç Verme	6,0	6,9	15,5	65,6

Kaynak: Maliye Bakanlığı.

2015 yılının ilk yarısında faiz hariç bütçe giderleri içindeki ana kalemlerden mal ve hizmet alım giderleri ile personel giderleri sırasıyla yüzde 20 ve yüzde 10,4 oranında artarken, cari transferlerdeki artış

oranı yüzde 5,8 düzeyinde kalmıştır. Cari transferlerdeki artışın görece sınırlı kalmasında sağlık, emeklilik ve sosyal yardım giderlerindeki düşüş belirleyici olmuştur. Merkezi yönetim gelirlerinden diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ayrılan paylarda ise yüzde 19,9 seviyesinde yüksek oranlı artış kaydedilmiştir. Söz konusu artışta 2015 yılının ilk yarısındaki yüksek merkezi yönetim vergi geliri performansı kadar, yerel idarelerin borçlarına mahsup edilmek üzere kesinti yapılması uygulamasının 6 ay süreyle ertelenmesi de etkili olmuştur. Diğer yandan, kamu yatırım giderleri olarak nitelenebilecek olan sermaye giderleri ve sermaye transferlerindeki yüksek oranlı artışlar dikkat çekmektedir. Sermaye giderlerindeki artışta yol yapım giderlerindeki yükseliş belirleyici iken, sermaye transferlerindeki artışta il özel idarelerine yapılan sermaye transferi önemli rol oynamıştır. Borç verme kalemindeki yüzde 15,5 oranındaki artışın gerisinde ise KİT'lere verilen borçlardaki yükseliş yatmaktadır.

2015 yılının ilk yarısında merkezi yönetim genel bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 12,8 oranında yükselmiştir (Tablo 6.1.3). Söz konusu dönemde vergi gelirleri yüksek bir performans göstererek yüzde 15,3 oranında artmış iken, vergi dışı gelirler bir önceki yıl seviyesi civarında gerçekleşmiştir.

Tablo 6.1.3. Merkezi Yönetim Genel Bütçe Gelirleri
(Milyar TL)

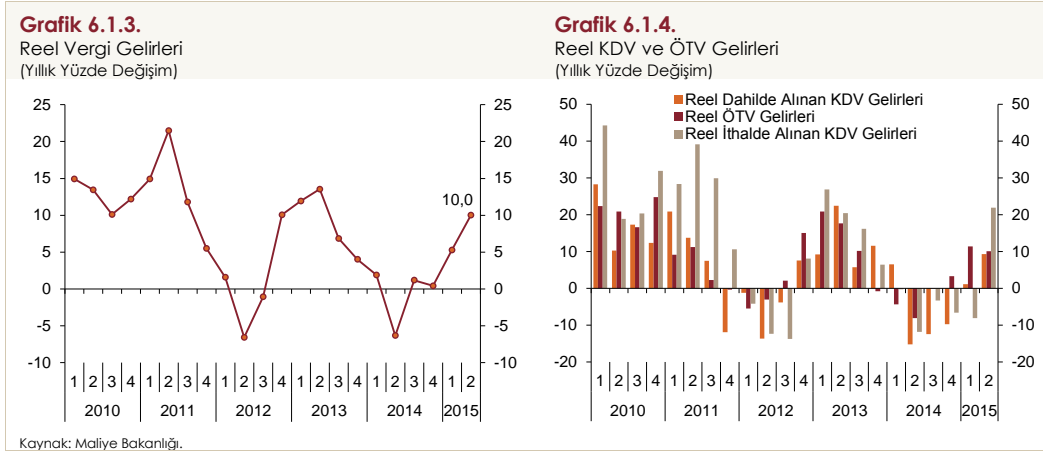
	2014 Ocak-Haziran	2015 Ocak-Haziran	Artış Oranı (Yüzde)	Gerçekleşme/ Bütçe Hedefi (Yüzde)
Genel Bütçe Gelirleri	202,2	228,2	12,8	51,7
I-Vergi Gelirleri	168,1	194,7	15,8	50,0
Gelir Vergisi	34,9	40,2	15,3	48,8
Kurumlar Vergisi	15,4	16,9	9,8	46,8
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	19,7	22,3	12,7	50,4
Özel Tüketim Vergisi	40,7	48,5	19,2	51,6
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	31,5	36,1	14,9	48,1
II-Vergi Dışı Gelirler	34,1	33,5	-1,8	65,1
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	8,8	11,2	27,5	118,0
Faizler, Paylar ve Cezalar	17,0	13,7	-19,8	47,4
Sermaye Gelirleri	6,4	6,9	8,6	66,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı.

Vergi gelirleri incelendiğinde, 2015 yılının ilk yarısında önceki yılın aynı dönemine göre özel tüketim vergisi, gelir vergisi ve ithalde alınan KDV tahsilatında yüksek oranlı artışlar olduğu gözlenmektedir. Asgari ücret artışlarının 2015 yılında yüksek tutulması, gelir vergisi büyük ölçüde maaş ve ücretler üzerinden kesilen stopajlardan sağlandığından tahsilatı olumlu yönde etkilemiştir. Tüketime dayalı olan vergi türlerinden ÖTV ve dahilde alınan KDV sırasıyla yüzde 19,2 ve yüzde 12,7 oranında artmıştır. ÖTV tahsilatının ayrıntıları incelendiğinde ise, motortlu taşıtlar üzerinden yapılan tahsilatın yüzde 50,3 gibi çok yüksek bir oranda arttığı göze çarpmaktadır. ÖTV tahsilatı içinde yüksek paya sahip olan, petrol ve doğalgaz ürünleri üzerinden yapılan tahsilattaki artışın ise görece olarak düşük kalarak yüzde 12,5 oranında gerçekleştiği görülmektedir.

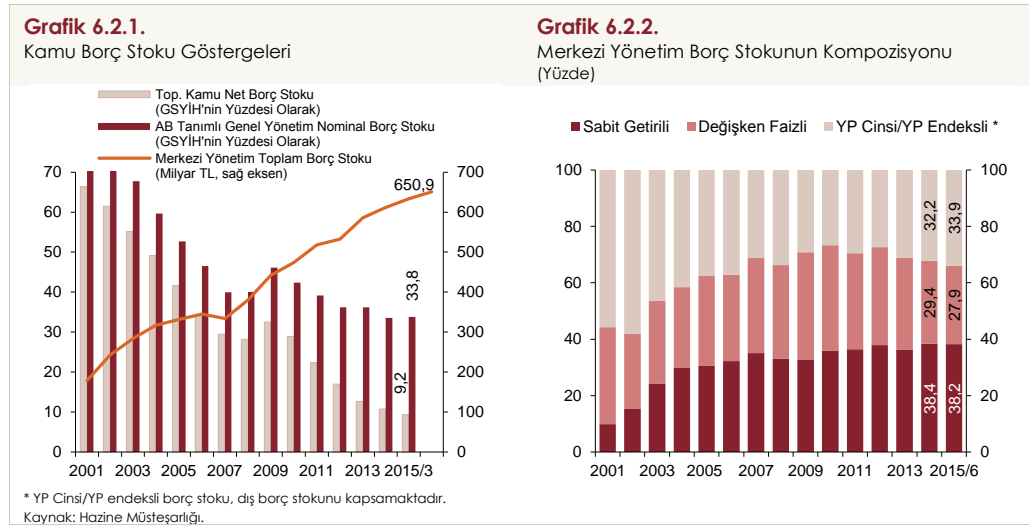
Vergi dışı gelirlerin performansının bir önceki yıl seviyesinde kalmasında, 6360 sayılı Kanun ile feshedilen il özel idarelerinden 2014 yılı Mart ayında bütçeye intikal eden ve süreklilik arz etmeyen 3 milyar TL tutarındaki tahsilatın yarattığı baz etkisi önemli rol oynamıştır. Diğer yandan, 2014 yılı Ocak-Haziran döneminde özelleştirme geliri olarak bütçeye aktarılan tutar 5,3 milyar Türk lirası iken, 2015 yılının aynı döneminde özelleştirme tahsilatı 6,1 milyar Türk lirası olmuştur.

2012 yılının Eylül ayında bazı vergi oranlarında gerçekleştirilen artışlar ve baz etkisiyle birlikte pozitif değerler almaya başlayan reel vergi gelirlerindeki yıllık değişim oranı, 2013 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren yavaşlamaya başlamış ve 2014 yılının son çeyreği itibarıyla vergi gelirleri reel olarak bir önceki yıl seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılının ikinci çeyreğinde ise reel vergi gelirlerinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10 oranında bir artış gerçekleşmiştir (Grafik 6.1.3). Söz konusu artışın alt kalemleri incelendiğinde, tüketime dayalı vergilerden ithalde alınan KDV, ÖTV ve dahilde alınan KDV tahsilatlarının reel olarak sırasıyla yüzde 22, yüzde 10,1 ve yüzde 9,3 oranında yükseldiği görülmektedir (Grafik 6.1.4).

6.2. Kamu Borç Stokundaki Gelişmeler

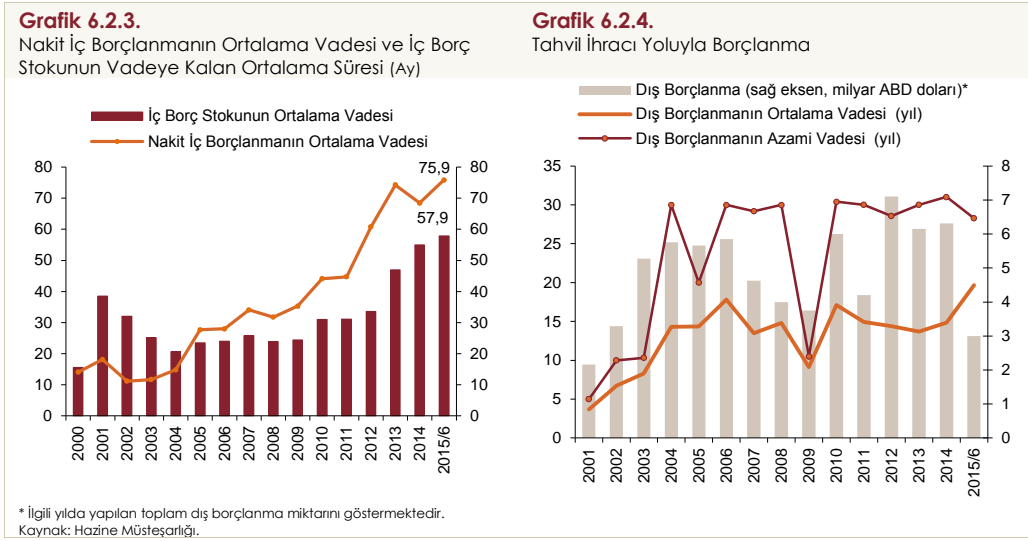
Kamu borç stoku göstergelerinin 2015 yılının ilk yarısında olumlu bir görünüm sergilediği söylenebilir. Toplam kamu net borç stokunun GSYİH'ye oranı azalmaya devam etmiş, borç stokunun ortalama vadesi uzamış ve borçlanmanın reel maliyeti son aylarda görece düşük seviyelerde gerçekleşmiştir.

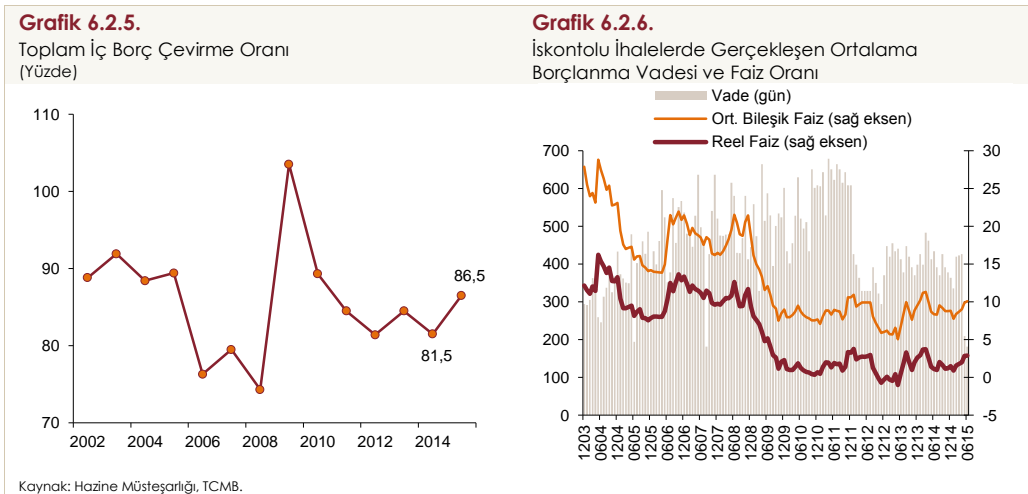
Merkezi yönetim borç stoku, 2015 yılı Haziran ayı itibarıyla 650,9 milyar Türk lirası seviyesindedir (Grafik 6.2.1). Toplam kamu net borç stokunun GSYİH'ye oranı 2014 yıl sonuna göre 1,5 puan azalırken,

AB tanımlı genel yönetim nominal borç stokunun GSYİH'ye oranı yaklaşık olarak aynı düzeydedir (Grafik 6.2.1). Sabit getirili borç senetlerinin toplam borç stoku içindeki payı, 2014 yılı ile aynı seviyededir (Grafik 6.2.2).

İç borçlanmanın döviz ve faiz yapısını incelediğimizde, 2015 yılının ilk beş ayında yapılan sabit faizli borçlanmanın payının bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir. Kamu mevduatının aylık ortalama borç servisini karşılama oranı yüzde 409,4 düzeyindedir. İç borç stokunun vadeye kalan ortalama süresi artarak 57,9 ay olmuştur (Grafik 6.2.3). Tahvil ihracı yoluyla gerçekleştirilen dış borçlanmanın tutarı ise 3 milyar ABD doları olup, söz konusu borçlanmanın ortalama vadesi 19,7 yıl olmuştur (Grafik 6.2.4).

İç borç çevirme oranı, 2015 yılı Mayıs ayı sonunda yüzde 86,5 düzeyindedir (Grafik 6.2.5). 2009 yılının başından 2011 yılının başına kadar hızlı bir düşüş eğilimi kaydettikten sonra, küresel finansal dalgalanmalar ve temkinli para politikası duruşu nedeniyle 2013 yılı ikinci yarısında artmaya başlayan ortalama reel faiz oranı¹ ise, son aylarda daha düşük seviyelerde seyretmektedir (Grafik 6.2.6).

¹ Reel faizler, nominal faiz oranlarının (Hazine'nin yaptığı TL cinsli kuponuz senet ihalesinde kabul edilen ortalama yıllık bileşik faiz oranı) gelecek on iki aylık TÜFE beklentisinden (TCMB Beklenti Anketi) arındırılması suretiyle hesaplanmıştır.

Kutu
6.1

Kamu Harcama Çarpanı

Kamu harcama çarpanı, kamu harcamalarında meydana gelen bir birimlik dışsal değişimin milli gelir üzerinde meydana getirdiği etki olarak tanımlanmaktadır. Kamu harcama çarpanının işareti ve aldığı değer maliye politikası uygulamalarının ekonomik aktivite üzerinde meydana getirdiği etkinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Türkiye'de 2001 yılı başında meydana gelen finansal kriz sonrasında faiz ödemelerinin GSYİH içindeki payı belirgin bir şekilde azalırken faiz dışı harcamaların GSYİH içindeki payının ise artma eğilimi içinde olduğu gözlenmektedir. Ayrıca, bu dönemde artan faiz dışı bütçe harcamalarına bütçe gelirlerindeki artışların eşlik ettiği, bütçenin faiz dışı fazla verdiği, bütçe açıkları ve borç stokunun GSYİH içindeki paylarının ise belirgin bir şekilde azaldığı gözlenmektedir (Tablo 1). Faiz dışı kamu harcamalarının GSYİH içindeki payının artış eğilimi içinde olması beraberinde cevaplanması gereken bazı soruları da gündeme getirmektedir: Kamu harcama artışlarının büyümeye katkısı nedir? Kamu harcama çarpanının işareti pozitif midir? Maliye politikası etkin bir araç mıdır? Artan kamu harcamalarının özel sektör davranışları üzerinde dışlama (crowding-out) etkisi var mı? Kamu tüketim ve kamu yatırım harcaması ayırımında incelendiğinde kamu harcama çarpanının boyutunda bir farklılaşma var mı?

Tablo 1. Genel Devlet Bütçesi (GSYİH'ya oran olarak, yüzde)

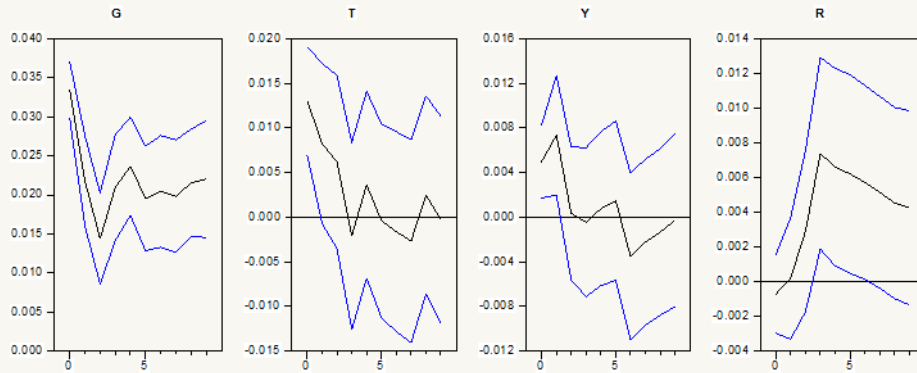
	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013
Vergiler	19,0	18,7	18,6	18,6	18,5	20,1	21,4
Toplam Gelir	30,9	31,6	32,9	33,6	34,6	36,4	40,0
Cari Harcamalar	13,1	13,8	13,4	15,0	17,7	16,6	18,0
Yatırım Harcamaları	3,5	2,9	2,9	3,2	3,3	3,3	4,2
Faiz ödemeleri	17,6	13,3	7,2	5,9	5,7	3,4	3,3
Faiz Dışı Harcamalar	25,1	26,2	25,8	28,0	34,4	33,4	37,4
Toplam Harcama	42,7	39,5	33,0	33,8	40,1	36,8	40,7
Bütçe Dengesi	-11,8	-7,9	-0,1	-0,2	-5,5	-0,4	-0,7
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	5,8	5,4	7,1	5,7	0,3	3,0	2,6
AB Tanımlı Borç Stoku	77,9	67,7	52,7	39,9	46,0	39,1	36,2

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı

Akademik yazında yer alan çalışmalar maliye politikasının etkinliğini belirleyen pek çok faktör olduğunu, hem teorik düzlemde hem de amprik olarak mali çarpanın boyutu konusunda bir görüş birliği olmadığını vurgulamaktadır. Mali çarpanın hesaplanmasına dair yapılan amprik çalışmalar mali çarpanın ülkeden ülkeye ve aynı ülke içinde de zamandan zamana farklı değerler alabildiğini göstermektedir. Bu nedenle, maliye politikası araçları kullanılırken bu uygulamaların ekonomik aktivite üzerindeki etkisinin belirlenmesi konusunda ekonominin içinde bulunduğu durumun doğru bir şekilde değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu kutuda, Türkiye'de kamu harcamalarına gelen şokların GSYİH üzerindeki dinamik etkileri 2002.I-2014.IV dönemi itibarıyla çeyreklik verilerle yapısal VAR yöntemi kullanılarak incelenmiştir². Modelde yer alan değişkenleri kamu harcamaları, GSYİH, vergi gelirleri ve reel faiz oranları olarak sıralamak mümkündür. Veriler modelde reel, logaritmik ve birinci farkları alınarak suretiyle kullanılmıştır. Kamu harcamaları kapsam olarak reel GSYİH'nin bileşenleri olan kamu tüketimi ve kamu yatırımlarının toplamından oluşmaktadır. Analizde ayrıca kamu harcamalarının alt kalemleri olan kamu tüketimi ve kamu yatırımlarının GSYİH üzerindeki etkileri ayrı ayrı incelenmiştir.

Grafik 1. Yapısal VAR Modelinde Kamu Harcaması Şokuna Etki-Tepki Fonksiyonları

Kaynak: Çebi (2015). Grafikte G, kamu harcamaları, T vergi gelirleri, Y GSYİH ve R reel faiz oranlarını göstermektedir.

Yapısal VAR yöntemi kullanılarak türetilen etki-tepki fonksiyonları çerçevesinde kamu harcamalarına gelen pozitif şoku takiben reel GSYİH, reel vergi gelirleri ve reel faiz oranları artmaktadır (Grafik 1). Etki-tepki fonksiyonları kullanılarak türetilen kamu harcama çarpanının aldığı değerler Tablo 2'de sunulmaktadır. Tablo 2'de üç farklı mali çarpan tanımına yer verilmiştir. Bunları etki çarpanı (impact multiplier), maksimum çarpan (peak multiplier) ve birikimli çarpan (cumulative multiplier) olarak sıralamak mümkündür. Etki çarpanı kamu harcamalarında meydana gelen bir birimlik artışın (pozitif harcama şoku) GSYİH üzerindeki ilk etkisini belirlerken, maksimum çarpan zaman içerisinde mali çarpanın aldığı maksimum değeri temsil etmektedir. Birikimli (kümülatif) çarpan ise incelenen dönem itibarıyla kamu harcama şokuna GSYİH'nin verdiği birikimli tepkinin kamu harcamalarının verdiği birikimli tepkiye bölünmesi yoluyla elde edilmektedir.

Tablo 2. Kamu Harcama Çarpanı

Değişken	Etki	Maksimum	Bir Yıllık Birikimli
Kamu Harcaması	1,0	1,5	0,9
Kamu Tüketimi	1,4	1,9	1,7
Kamu Yatırımı	2,1	3,6	1,7

²Kutuya ilişkin kapsamlı bilgi ve teknik detaylar Çebi (2015) çalışmasında bulunabilir.

Kamu harcama çarpanı, şoku takiben ilk dönemlerde pozitif işaret almakta ve büyüklük olarak da 1'in üzerinde seyretmektedir. Etki çarpanı (ilk çeyrek) 1, maksimum çarpan (ikinci çeyrek) ise 1,5 olarak bulunmuştur ve bu değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu gözlenmektedir. İkinci çeyreği takiben mali çarpanın değeri düşmeye başlamakta ve istatistiksel olarak da anlamsız hale gelmektedir. Bir yıllık birikimli kamu harcama çarpanı değerinin de 1'e yakın olduğu (0,9) gözlenmektedir (Tablo 2). Kamu harcama bileşenlerinin mali çarpan etkisi farklılık göstermekte ve ilk dönemlerde etki çarpanı (ilk çeyrek) ve maksimum çarpan (ikinci çeyrek) itibarıyla kamu yatırım çarpanının kamu tüketim çarpanına göre daha etkin olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte, bir yıllık birikimli mali çarpanın her iki alt kalem için de benzer değerler taşıdığı görülmektedir.

Sonuç olarak, kamu harcamalarında meydana gelen artışı takiben milli gelirin, vergi gelirlerinin ve faiz oranlarının arttığı gözlenmektedir. Kamu harcama artışlarının büyümeye önemli bir katkı sağladığı ve işaretinin pozitif olduğu bulunmaktadır. Bu bulgular, maliye politikasının kısa vadede etkin bir iktisat politikası aracı olduğunu ve kamu harcama çarpanının da 1'den büyük değer aldığını ortaya koymaktadır. Bu anlamda, kısa vadede dışlama etkisinin olmadığı, kamu harcama artışlarının özel kesim tüketimini de artırdığı sonucuna ulaşılmaktadır. Kamu harcama bileşenlerinin ekonomik aktivite üzerindeki etkisi başlangıçta farklılık göstermekte ve ilk dönemler itibarıyla kamu yatırımları lehine bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, mali çarpanın boyutunun zaman içerisinde göstereceği değişimin belirlenmesinde para ve maliye politikalarının etkileşimi de önemli bir rol oynamaktadır. Kamu harcama artışlarına faiz oranlarındaki artışların eşlik etmesi kamu harcama artışlarının büyüme üzerindeki (başlangıçtaki) genişletici etkisini zamanla azaltmaktadır.

Kaynakça

Çebi C., 2015. Government Spending Multiplier in Turkey. CBRT Working Paper No 15/15.